

CATALUNYA
GROP N.R.

J. A SACO 415
SANTIAGO DE CUBA

BUTLLETI D' INFORMACIO CATALANA

NUMERO 30

PUBLICACIÓ DEL "CATALUNYA" GROP N. R.

ABRIL 30. 1942

★ Crònica ★

EN quant a la future ordenació democràtica del món, no hi ha res fixe. La democràcia és avui un estat de consciència que es supera cada dia quan més intens i extens és el conflicte i més gran és el nombre de pobles que veuen amenaçada la seva llibertat. Per l'equilibri universal i la pau futura, s'hauran d'escoltar els clams de llibertat de molts pobles desvetllats a la consciència nacional sota el foc de la guerra.

Evidentment, els punts de l'Atlàntic són la base segons la qual, en un món futur, no hi deuran d'existir nacionalitats oprimides. Es tracta d'un principi quina aplicació, el dia de demà, no dependrà únicament de les grans potències, sinó de la decisió i la fermesa amb que els pobles sotmesos demostrin la raó del dret que els asisteix, la justícia de la seva causa i la seva voluntat d'ésser. Com a principi, afecta per igual a totes les nacionalitats que sofreixen la injustícia i veuen entrebancat el seu progrés per l'acció perturbadora d'un Estat que detenta la seva llibertat i s'aprofita del seu esforç.

Serà, doncs, l'hora de Catalunya si sabem incorporar la nostra causa a la dels altres pobles nacionalment definits. Aquest ha d'ésser el nostre esforç: parlar i obrar amb personalitat pròpia, inconfusible, i reclamar la independència.

Si no ho fem, amb quin dret podem exigir que els altres s'interessin més que nosaltres mateixos? Es lògic esperar, allò que ens esforcem per obtenir. No ho és, però, creure's que els altres ens donaran allò que no hàgim sapigut merèixer. Per això entenem que és aquesta l'hora de plantejar el nostre problema integralment. Renunciar a fer-ho, supeditant-ho a un càlcul de possibilitats i a unes especulacions de post-guerra, és considerar el fet nacional com una cosa secundària, no pas essencial, d'igual manera que és secundària per aquells sectors que ho supediten al triomf d'una idea social o política.

Si el plantejem a mitges o de cara a Espanya, li haurérem voluntàriament concedit a l'Estat opressor, el cin-

quanta per cent d'aventatges per a prosseguir la seva obra imperialista. I nosaltres haurem retardat la solució definitiva del nostre problema nacional per tot un període que s'obre sota el signe d'una nova civilització. Es cert que encara hi ha qui creu que Espanya arribarà a comprendre'ns. Són casos patològics que encara es donen entre la nostra gent. Ganivet digué: "Parlar de democràcia a Espanya, és parlar de música celestial". Espanya comprén tots els casos de llibertat en relació a altres pobles i altres Estats, però no ha comprés mai i, per tant, no ha resolt mai tampoc, un cas propi. Els tolera i els accepta quan no té altre remei. Cuba és el darrer exemple. El de Catalunya, l'haurà de seguir d'immediat.

A causa de no haver-nos definit, nacionalment, els catalans practiquem el confusionisme. Per exemple, es diu que la finalitat de la unió dels catalans és "el **recobrament de la Pàtria**". Dir **independència** seria senzill i clar. Però, **recobrament**, que vol dir? ¿Quina cosa hem de recobrar quan se'n diuen tantes i per a tots els temperaments? ¿Serà el territori, l'estatut espanyol, el de Núria, la República de Macià, l'Estat Català de Companys...? Sembla que hom vol referir-se a la **personalitat nacional** de Catalunya. Això ja estaria bé si, a aquest mot, no se l'hagués convertit, per l'abús que se'n fa, en una cosa ambigua que caldrà revaloritzar.

Reconèixer la personalitat nacional, és reconèixer el dret a la independència. Però, aspirar a un **règim de llibertat** no és aspirar a aquest reconeixement. "Catalunya no pot acceptar res que no sigui el reconeixement de la seva personalitat nacional", s'ha dit i s'ha repetit, també. A això res hi hauria que oposar, sinó és digués després, "Catalunya tenia reconeguda la seva personalitat aleshores de l'Estatut". En això hi ha un doble confusionisme. El que es provoca ara, en fer pensar que podem anar a parar a un règim equivalent a l'estatut espanyol i el que fa referència a aquella situació que no va ésser de reconeixement, sinó, ben al contrari, de voluntari i progressiu desconeixement de la personalitat nacional de Catalunya.

Veiem-ho. Espanya hagués reconegut la nostra personalitat d'haver acceptat la República Catalana proclamada el 14 d'Abril. No ho feu i en contra d'aquella, proclamada abans que la d'ells, no podia oposar-hi cap reparo perquè tenia els mateixos títols de legitimitat que l'espanyola. Redactat el nostre Estatut, tampoc el va acceptar i el va

modificar al seu gust. S'havia compromés a fer-ne ponència de govern i no ho va complir. Va obligar-nos encara, per Decret, a plebiscitar-lo i no va respectar els 600,000 vots favorables. Aquell plebiscit ha resultat tenir un objectiu que no era precisament el que cercaven els governants espanyols, però que és molt convenient que en prenyuin nota, pel futur, els eterns agraits i lleials servidors de la política espanyola. El de fer més monstruosa la burla de l'arma democràtica per excel·lència (tal és l'afany de dominar a Catalunya) i l'escarni més gran a la dignitat dels catalans.

Resulta ridícol que d'aquell règim se'n digui **reconeixement de la personalitat nacional de Catalunya**. Aquella

deixalla, conseqüència d'un error polític, és el que encara també algunes agrupacions catalanes que es senten còmplices de la "generositat" espanyola, voldrien perpetuar, enlloc de superar-la, posant-la a l'alçada de les circumstàncies i donant-li l'equivalència de Govern de l'Estat lliure de Catalunya.

S'imposa la definició unànime dels catalans que es diuen **nacionals**. I en fer-ho deixar definitivament aclarit que reconèixer la personalitat nacional del nostre poble és reconèixer el seu dret innegable a la independència. Aquest és l'únic ideal nacional. Si volem triomfar acceptem-lo sense reserves i la unió serà sòlida i sòlida també la perspectiva del triomf definitiu de Catalunya.

L'experiència D'aquell

14 d'Abril del 1931. -

QUAN Francesc Macià, amb una clara intuïció del que convenia a Catalunya proclamava l'Estat Català sota el règim d'una República Catalana, ho feia passant per damunt del contingut del Pacte de San Sebastián perquè el tal pacte no reconeixia la personalitat nacional de Catalunya ni el seu dret a la independència.

Macià, tot i que entre els catalans signants del Pacte hi havia un representant de l'organització "Estat Català" que ell acapdillava, va voler realitzar la seva gran il·lusió de proclamar la República Catalana, creant un estat de fet davant dels republicans espanyols. Però contra el que hom podia suposar, va afegir a la seva proclama allò de que lliurement i amb tota cordialitat anhelava i "demanava als altres pobles germans d'Espanya llur col·laboració en la creació d'una confederació de pobles ibèrics". Gest que els espanyols no volgueren tenir en compte.

Un sentit de responsabilitat i l'afany de forjar la unitat nacional catalana contra l'unitarisme espanyol, feu que Macià integrés el seu primer govern amb representants de tots els sectors polítics: amics i adversaris. No va posar condicions als seus col·laboradors, malgrat que ell era qui comptava amb la confiança de la majoria del poble de Catalunya i, aquells dies, podia fer i desfer amb la seguretat que la gent del carrer no n'hi hauria fet retret de cap mena.

Així, el primer govern d'aquella se-

gona República Catalana era integrat no solament per representants de la coalició triomfant a les urnes feia dos dies sinó també per representants d'altres partits adversaris i fins i tot enemics de la independència del nostre poble.

Aquell govern no podia ésser considerat com un veritable govern nacional, malgrat les bones intencions del President Macià. No hi havia ni hi podia haver coincidència de criteris en la cosa fonamental que representava el fet de proclamar no pas la República espanyola a Catalunya sinó l'Estat lliure català sota el règim d'una República independent. Aquesta manca d'unitat havia de minar la força que representava la ferma voluntat de Macià i els seus amics més pròxims enfront dels que es consideraven lligats pel compromís de San Sebastián i veien amb mals ulls l'embranchada que portava aquell home a qui sempre havien considerat com mancat de sentit polític. I arribà la delegació del govern de Madrid, foren posades en joc totes les influències prop d'alguns dels que s'havien deixat arrossegar pel "gest romàntic" de l'Avi, sorgiren les discrepàncies existents dintre el mateix govern format la mateixa tarda del 14 i Macià fou vençut, tot i que tenia el ferm pressentiment que els republicans i socialistes espanyols — Maura, Llerroux, Prieto!!! — que no havien volgut reconèixer la personalitat nacional de Catalunya a San Sebastián

tampoc no acatarien la voluntat lliurement expressada pel nostre poble en el moment oportú que es convenia aleshores.

Dues lliçons importants en resulten del fet lamentable del 18 d'abril del 1931 i de les seves conseqüències a les Constituents espanyoles:

Primer: Que no es pot parlar d'unitat nacional catalana si, previament, els partits i organitzacions pactants no es posen d'acord sobre les directrius fonamentals de la unitat i no donen al pacte un contingut que representi un programa mínim de coincidències sobre la tasca immediata a realitzar en política interior i exterior. Un front nacional, una aliança de partits catalans que no sigui basada en la cosa fonamental de fer reconèixer la plena personalitat nacional de Catalunya i el seu dret a la independència, no pot tenir cap eficàcia. I admetre en el seu si partits i homes que vulguin entrar en aquesta aliança per a sabotjar-la des de dins i fer el joc als enemics, seria suïcida i cap català nacional no pot tornar a caure en semblant error.

Segon: L'aliança o unitat d'acció amb els altres pobles peninsulars enfront de l'enemic comú i de cara a una estructura federal peninsular, no podrà esdevenir eficaç ni representarà cap garantia per als catalans si el pacte no és fet a base del reconeixement de la plena personalitat nacional de Catalunya i el seu dret a la independència, amb llibertat de federar-se o

Catalunya i la Classe Treballadora

HA estat per a nosaltres, treballadors, participants en la lluita de la classe obrera, una constant preocupació que ha durat molts anys, el plantejament del problema nacional en el sentit de destriar si aquest problema nacional era primer que els altres problemes, particularment el problema econòmic, o bé era una conseqüència d'aquest.

Creiem que aquesta nostra preocupació ha estat compartida per la majoria de la classe treballadora i sobretot d'aquella part de la classe treballadora més dinàmica i políticament organitzada.

Aquesta pregunta que a alguns podrà semblar elemental, ha estat i és avui encara, nosaltres ho creiem, el motiu determinant de les vacil·lacions històriques i de les oscil·lacions polítiques més pregones.

El problema nacional que no interressi com a cosa primordial a la classe treballadora, perd una gran part de llur significació col·lectiva i queda limitat a la impotència d'unes minories selectes que, amb el temps, o bé elles inflamen aquesta manifestació en les classes populars, o bé les classes po-

pulars ofeguen, amb la seva indiferència, el moviment i els sentiments nacionals. El moviment nacionalista català ha seguit el seu procés històric i ha passat per diferents etapes ben distants políticament les unes de les altres. Del renaixement literari fins al moviment nacional polític dels primers temps de la nostra època, hom pot dir que sols hi intervingueren figures rellevants amarades d'idealisme platònic i que per les seves virtuts i sabiesa es feren simpàtiques a la població catalana. Els exponents més destacats i populars foren, en Clavé, mossén Cinto Verdager, n'Angel Guimerà.

Després d'aquesta primera manifestació nacional que desvetllà profundament el sentiment popular, entrà en escena un moviment nacional polític invertebrat, car vivia i actuava completament deslloriat del poble.

A les masses populars catalanes els repellia identificar-se amb una política nacional monopolitzada per uns polítics que, a gràcies, no volien interpretar ni defensar els interessos de la classe treballadora. Una gran part de la nostra classe treballadora preferí, doncs, llençar-se als braços de la demagògia política representada pels partits castellans o bé en el torbellí del primitivisme revolucionari representat per les tendències anarquitzants.

Trigà molt de temps en clarificar-se l'ambient polític i interessar a les masses treballadores, per a què, aquestes, s'incorporessin al moviment nacional.

La causa del divorci radicava en la política egoista i de casta dels polítics de la "Lliga" que donaven la impressió d'ésser els monopolitzadors de la política patriòtica. Quan la "Lliga" perdé la direcció política del moviment nacional i aquesta passà als partits d'esquerra republicana representants d'un nacionalisme confusionari, però de tendències socials més progressives, la classe treballadora de Catalunya s'incorporà, en gran massa, a aquest moviment nacional que interpretava millor que la "Lliga" les grans aspiracions col·lectives. Aquest procés històric de la nostra generació

és prou ric i suggestiu per treure'n conclusions definitives i respondre, sense vacil·lacions, a la pregunta torturadora que ha constituït, per molt de temps, la nostra major preocupació política.

El problema, doncs, primordial que te plantejat a Catalunya la classe treballadora, és el problema nacional. De la solució del problema nacional depèn la solució de tots els altres problemes. Sense la solució satisfactòria de primer, és endebades volguer-ne solucionar cap d'altre.

Mentre Catalunya no sigui una nació lliure i independent, tots els problemes econòmics i polítics que afecten tan directament a la classe treballadora, continuaran éssent problemes endèmics i motius de confusionisme que constitueixen, ja de temps, el viure de la demagògia i la solució econòmica dels polítics.

La classe treballadora ha d'ésser la classe que major interès ha de tenir en aconseguir l'independència nacional de Catalunya, car, sustraiant-la de la tirania centralista espanyola, podrà intervenir amb tot el seu pes històric, de classe progressiva, que arrenca d'un artesanat milenari i d'una pagesia secularment organitzada, per determinar el futur de progrés i llibertat nacional. El centralisme espanyol, històricament nafrat per una economia primitiva de tipus agrari i feudal, constitueix pel desenvolupament moral i material de Catalunya, un pes negatiu que asfixia totes les possibilitats de millorament i de progrés.

La intervenció en el nostre problema, autènticament català, de les influències regressives del centralisme espanyol, han estat en el decurs de la història, tan funestes per Catalunya com pels altres pobles ibèrics. No ho creiem indispensable ni tampoc és possible en un article, assenyalar fets històrics de la funesta i criminal intervenció del centralisme espanyol a Catalunya. Tots els catalans coneixen les tragèdies nacionals més colpidores començant per Felip V i el tristament famós decret de Nova Planta, fins a la intervenció centralista en l'aprovació de l'humiliant Estatut de Catalunya.

Ha estat la classe treballadora, precisament, la que més ha sofert del centralisme espanyol. Cal recordar les repressions sanguinants, les persecucions

no, segons sigui la seva voluntat i els avantatges i garanties que una tal federació comporti per als catalans. Els pactes amb els espanyols han d'ésser fets de tu a tu, honradament, sense intencions amagades, tal com s'ha fet el pacte entre catalans i bascos a l'exili. I, encara, per les experiències viscudes en el tracte amb els espanyols, cal prendre les mesures necessàries que garanteixin el compromís que contreguin els espanyols, per tal d'evitar que, els signants de bona fe d'entre ells, no puguin ésser desbordats, desautoritzats o substituïts pels enemics acèrrims de les llibertades de Catalunya que encara són tan nombrosos en tots els partits de dreta, d'esquerra i d'extrema esquerra d'Espanya.

Mèxic, Abril del 1942.

MIQUEL FERRER.

Com es Diu Actualment a Barcelona

PER DOMENEC GUANSE

COM sabeu, no fa gaire que el **Caudillo** ha estat a Barcelona. En un dels seus patriòtics discursos ha alludit a la fam d'Espanya. "Amb els estòmacs buits—ha dit—no es pot estar realment alegre". Aquest al·lusió als estòmacs buits ha donat la volta al món. Tots els diaris de Xile l'han publicada. És el reconeixement oficial de la fam d'Espanya. En realitat fa molt de temps que se n'hi passa. Fins ara, però no podia ésser dit. Els ambaixadors, amb tota llur autoritat, ho desmentien. Ara fins els ambaixadors ho hauran de reconèixer. Ho ha dit el **Caudillo** i és aticle de fe. S'estalviaran així de proclamar una mentida. Naturalment que no els ve d'una.

Es clar, la fam en moltes comarques espanyoles és un fenomen endèmic. Una mica de pa amb oli ha estat el nodriment de molts pobles d'Espanya. Els periodistes madrilenys ho van repetir escandalitzats quan en els vergonyosos temps d'Alfons XIII es van descobrir, no gaire lluny de Madrid, les famoses Hurdes. Catalunya no són les Hurdes, naturalment, però avui s'hi passa més gana que a les Hurdes. Imagineu-vos, dones, amb quin entusiasme els catalans havien d'aplaudir el **Caudillo** que ha aconseguit, a la fi, l'anhelada unitat sota el signe de la fam i la tristesa.

La fam de Catalunya no es avui cosa de broma. A Barcelona se n'hi passa més que a les ciutats de la França envaïda, més que en la França dispèptica de Vichy. No invento. No faig literatura. Hi ha testimonis recents que ho han contat. Testimonis de ciuta-

Reproduïm pel seu interès, els dos primers capítols d'aquest magnífic treball, aparegut a **GERMANOR**, de Santiago de Xile, Núm. corresponent a Gener.

dans francesos, arribats de França i que han passat abans per Barcelona. És clar que no calien aquests testimonis. Els testimonis són múltiples en la premsa lliure del continent americà, especialment en la premsa nordamericana. De vegades els testimonis de la fam d'Espanya provenen dels mateixos partidaris del règim. No fa molt el pobre Azorín, en un dels seus darrers rapapieigs publicats a "La Nación", de Buenos Aires, feia un elogi del pa negre que es menja a Madrid. Pa de Abat de moro que, segons l'Azorín, és molt substanciós. Quan a Espanya s'arriba a menjar pa de morese, imagineu-vos si n'hi ha d'haver de gana! Vol dir que el blat l'han pispat tot, els alemanys. El pitjor és que el pa no el fan solament amb morese. El fan amb una pasta d'ingredients inconfessables, en la qual hi entre també la garrofa, la palla i altres matèries més difícils de classificar. De vegades el seu gust és amargant. Però si n'hi hagués encara per a omplir aquests estòmacs buits, alludits pel **Caudillo**! La ració és tant insignificant que no n'hi ha per a omplir el païdor d'un pollet. "Amb la ració

—em deia algú—no n'hi ha prou ni pel desdejuni".

Hi ha tanmateix pa de luxe, compost de matèries més flairoses. Hom en pot comprar. Només que el quilo va a deu pessetes. Els altres articles, fora de racionament, estan a preus igualment exagerats. L'oli val dotze pesetes litre i encara és difícil de trobar-ne a aquest preu. Hom pot preguntar al **Caudillo** que n'ha fet de l'oli d'Espanya, terra d'oli. Hom pot preguntar-li si és que es necessita tot per a enllustrar les condecoracions de Goering o per a engreixar i fer més lleugers els engranatges dels tancs nazis que fugen de les rodalies de Moscú més lleugers que les llebres dels canòdroms.

Pa a deu pessetes! Oli, a dotze! I un obrer que treballi en guanya—"viva el sindicato nacional!"—cinquanta o seixanta a la setmana! No cal dir que els oficinistes guanyen sous encara inferiors. Això vol dir que qui treballa no té oli ni pa. Naturalment encara manys, articles més costosos. Els sous són aliment de potentats. Una dependenta, arribada de Barcelona, explica: "Un dissabte, al migdia, sortia del despatx. Acabava de cobrar i somniava comprar-me una llaunadura. Feia tan temps que no havia tastat res de bo!... Vaig anar passant per davant dels aparadors de les pastisseries. Tots se'm presentaven curulls: flams, cremes, braços de gitano, bes-cuits de la reina, tortells... Tota la lira! Però a quins preus! No vaig tenir esma de comprar res. M'hi hauria gastat tota la setmanada. Vaig arribar

sistemàtiques contra totes les idees progressives, les lleis dràstiques, la de jurisdiccions, la guàrdia civil, Montjuïc i la llei de fugues, la burocràcia incompetent i desaprensiva que venia a fer fortuna a Catalunya com si fos una colònia i que pretenia humiliar-nos amb aquells infamants, **ordeno i mando; hable usted en cristiano!**

Parlar d'un centralisme espanyol

amb pretensions democràtiques per a justificar a l'Espanya centralista, seria tan innocent com parlar del fill del llop en termes elogiosos. Els prohoms de l'Espanya centralista amb pretensions democràtiques, en estalvien la feina de justificar les nostres afirmacions quan es refereixen a Catalunya i tracten el nostre problema nacional. La coincidència d'aquests amb

la política centralista i imperialista de Franco, és massa evident per a que puguin enganyar a Catalunya.

La incorporació decidida de la classe treballadora de Catalunya a la lluita per la seva independència nacional, constituirà la perspectiva més segura per l'aixafament del franquisme i de tots els imperialismes espanyols, haguts i per haver. **MOMPEÓ.**

a casa i em vaig haver d'acontentar amb un trist platet de farinetes”.

I si n'hi hagués sempre de farinetes! Les farinetes són si més no un plat calent. Un franquista arribat de poc, conta haver vist repetidament, en passar davant d'una obra del carrer de Muntaner que els mestres de cases menjaven un grapat d'avellanes torrades, per tot repàs del migdia!

Sortosament Catalunya és un país agrícola. Molts barcelonins tenen parents, criats o amics a pagés. La solució, doncs, es anar a pagés a fer provisions. Els pocs trens que surten de Barcelona, van així curulls de gent. Dones, sobretot, amb sacs i cistells que en tornar, porten plens, si més no, de verdures, d'avellanes i patates segons el temps. De vegades també hi cau alguna ampolla d'oli escadussera, alguna mitja dotzena d'ous o un pollastret. Hom es sent feliç en la desgràcia. Però aleshores ve el més revoltant. El tren arriba a Sants o a Barcelona. Les dones baixen i la Guàrdia Civil es presenta a decomisar-los tot el que tan afanyosament han recaptat. Imagineu-vos! Els sacs i cistells són plens de verdures i les malediccions. Res no hi val. Els Guàrdia Civils tenen, si altra cosa no, els fusells per a imposar-se. Deu fer pavor, deu trencar l'ànima veure aquelles dones suades, esparracades, els cabells esbullats, defensant abrivament llur tresor. Deu resultar un quadro molt espanyol. Falta Goya o Garcia Lorca per a explicar-ho.

Alguns viatgers d'aquests trens, que saben el tràgic epíleg que pot tenir l'atzarosa excursió, no esperen per baixar que arin. Es llencen abans d'entrar a l'estació, amb el tren en marxa. Es juguen la vida per salvar una coixinera d'avellanes, i, em més d'un cas, algun li ha perduda, el cos horriblement trinxat per les rodes del tren.

Ja sé. Potser algun feixistoide somriurà cínicament si llegeix aquestes notes. “¡Què rebenti la xurma!—exclamarà. “mentre els rics estiguin bé!”... Parlem-ne. Qui són els rics avui a Barcelona?... Com viuen i què fan?... Ací mateix a Xile tenim més d'un testimoni de que a Espanya els propietaris de cases viuen en molts casos d'una manera miserable. I és que la majoria de llogaters no paguen. Els jornals no arriben a tant. I el Govern, no sé si per una resta de pudícia, per

“Nuestra afirmación que mantenemos tenaz y lealmente ante la ciencia y la conciencia universal, es de que el pueblo vasco constituye una nacionalidad con un sentido histórico de libertad y de democracia. Y esta afirmación no es un “problema nacionalista-separatista”. Es la expresión de una realidad, de un derecho, de un anhelo de paz, justicia y libertad. Negarla y no respetarla es atropello, avasallamiento, imperialismo. Que es lo que hacen, inconsciente o deliberadamente, cuando nos juzgan como a españoles o franceses, pues es desconocer la independencia y el derecho a separación que gozamos los vascos, peninsulares o continentales, y reconocer el atropello de los gobiernos que brutalmente nos impusieron sus leyes, sus gabelas y tributos. Con nuestra afirmación como base, declaramos a Euskadi como unidad natural y nacional anterior y distinta a la española o la francesa y la proclamamos ante la historia, la razón y el derecho como un organismo político propio capaz de dar al mundo de lo mejor en cualquiera de las actividades humanas”.

“Euzko Deya”, Bs. Aires, Feb. 20, 1942.

una engruna de pietat o per un elemental sentiment de conservació no s'atreveix a ordenar els llençaments. Si actuessin les oficines de deshauci, mig Barcelona es quedaria al carrer.

Però el pitjor per als propietaris no es que no paguen els que no poden. No paguen tampoc els que no volen. No paguen aquells que tenen càrrecs i influència i que s'han instal·lat còmodament en els millors immobles. En això hi ha casos de cinisme. Jo tinc notícies d'un capellà que s'instal·là a la casa d'un emigrat polític, i allí vsqué com un senyoràs utilitzant els mobles d l'emigrat.

La tragèdia d'alguns d'aquests propietaris és ben merescuda. Alguns somniaven amb l'entrada del Caudillo. Ni els furiosos bombardeigs els arrencava de la dolcesa de llur somni. Pensaven, amb alegre optimisme, que seria la casa del veí la que rebria, i que, com major fos el nombre de cases esfondrades, més valdria la seva el dia que el Caudillo fes l'entrada triomfal. Sembla que alguns han rebentat, no sé si de ràbia o per haver intentat menjar-se, a falta d'altra cosa, els ciements i les rajoles de llur propietat.

El petit rendista no ho passa gaire millor que el propietari. L'augment fabulós de la vida l'ha fet passar a la categoria de miserable, l'ha fet anar a engrossir la corrua dels famolenes. Més d'un d'aquest rendistes ha estat sorpres entre els que van a menjar el plat de sopa en els restaurants dels famosos “Auxilios Sociales”. Famosos

auxilis que no serveixen per altra cosa que per bastir una mascarada de generositat i de filantropia sobre la fam del poble!

El ric, el veritable ric de Barcelona i de tot Espanya és l'home de la situació. Però no el militant obscur, el fanàtic sense galons i sense glòria. Aquests no fan altra cosa que aprofitar les deixalles i escorrialles del règim. Forma en els quadros de la policia, i en l'espessa burocràcia que xucla àvidament la poca sang que queda al país. Però en realitat no menja gaire. S'acontenta amb viure amb l'esquena dreta i amb nodrir-se amb els verins de la delació i de la persecució dels enemics del règim. Els veritables rics són els que ocupen els llocs de responsabilitat o, si ho volem millor dit, d'irresponsabilitat. Aquests són els que cobren els sous fabulosos; però els sous no són sinó les olivetes. El principal per a ells és l'estraperlo. Lerroux, que si no és l'inventor dels procediments, és l'inventor de la paraula i que havia refinat i practicat més intensament els procediments quedaria meravellat, si avui tornés a Espanya, dels aventatjats deixebles que li han sortit. En tot es fa estraperlo, i tothom ho sap. La estrambòtica paraula ha esdevingut una de les més vulgars. Mai la immoralitat, la barateria, el suborn en la cosa pública, no havia estat en gran. Com que tot es necessita permís, sempre hi ha algú disposat a facilitar-lo, si és convenientment unitat.

Tothom recordarà les multes que van ésser imposades als industrials catalans per tal de coaccionar-los i obligar-los a traslladar fora de Catalunya llurs indústries. El propòsit no va donar gaires resultants. Va topat amb la resistència dels uns i amb el fracàs dels altres. Moltes indústries viuen a Catalunya o no viuen enlloc. Així la majoria dels industrials s'han quedat a Catalunya, i aquells que volen surar i anar endavant no els queda altra recurs que fer d'estraperlista. Troben tots els permisos i àdhuc de vegades matèries primeres per a la fabricació, sempre que siguin destre a lubricar els engranatges perennement feixucs i eixuts de l'estraperlo.

Altrament sembla que els fabricants de Sabadell resulten prodigiosament fèrtils en la invenció dels substitutius. De tot treuen matèria primera per a la fabricació de llurs gèneres: de les espartenyas velles, de les estores, atro tinades, dels cartons i papers abandonats... tot els serveix. Els gèneres fabricats així adquireixen no obstant preus fabulosos i tots són immediatament col·locats. Dissortats, és clar, dels que han de portar vestits fets d'unes tals qualitats! Aviat es gasten, es descoloreixen, s'espellifien. Però pitjor aquells que no poden adquirir ni aquestes robes! Catalunya seria avui un país d'espellifats, de "rotos", com diem en aquestes latituds, sino fos per la condició i gràcia de les dones catalanes. Elles fins saben treure partit d'aquesta mena de robes. A Barcelona la majoria segueixen avant sense barrat. Però conserven la netedat, el gust i la gràcia. Ai, las, aixó sí, aquelles galtes d'un rosat natural, aquelles galtes que feien enveja a les mateixes roses han desaparegut completament. Els colors de les noies avui sí que són artificials. I aquells que es complavien en les suaus i mòrbides turgències femenines ho tenen ben malament. Avui, amb comptades excepcions, totes guarden la línia.

Mal menjats, mal vestits, la tuberculosi fa estralls entre els súbdits forçats del Caudillo. Moltes malalties de la pell moltes malalties derivades de la desnutrició, de la falta d'abrigalls i de sabó, malalties de tribus primitives, de països retardats, hi fan també aparició. Dir que és un poble d'espèctres és sens dubte exagerat. Però

a ningú sobta ja quan algun pobre diable defalleix en ple carrer i que fins hi mori d'inañició.

Però el que fa més llàstima són las criatures depauperades. D'aixó ja n'ha parlat, amb escàndol, tota la premsa nordamericana. El Caudillo no sap o no pot defensar-se de la rapaci-

tat nazi ni per salvar les criatures; no sap defensar les cases de maternitat de l'estraperlo. Potser la més terrible de les seves responsabilitats, serà la de preparar aqueixa generació desnudrada i anèmica, condemnada a una misèria fisiològica certa i a una mort prematura.

GALERIA DE POLITICS CATALANS

1715 — 1938

Bac de Roda i Carrasco Formiguera

FRANCESC Macià i Ambert, conegut per Bac de Roda, va néixer al terme de Roda, prop de Manlleu.

Fou un dels defensors més entusiastes de la independència de Catalunya. Lluità heroicament des del 1707 al 1714, aconseguint èxits militars extraordinaris entre els que s'hi comptala derrota de les tropes de Felip V en el seu primer setge de Barcelona, quan ja feia trenta-set dies que durava.

Venguda Catalunya, Bac de Roda seguí conspirant fins que, agafat per una traïció, va morir a la forca, a Vic, a la rambla dita de les Devallades, el 28 d'Abril del 1715.

MANUEL Carrasco i Formiguera, va néixer a Barcelona. Exerceint la seva carrera d'advocat va distingir-se en el dret comercial i ocupà un lloc entre els professors de l'Escola d'Alts Estudis Comercials.

Fou regidor municipal de Barcelona elegit en candidatura de la Lliga Regionalista. Després, es declarà independent fins a la constitució d'Acció Catalana Republicana on ingressà. Més tard fou un dels fundadors de la Unió Democràtica de Catalunya.

Com a director del periòdic polític "L'Estevet" es va fer responsable d'una caricatura que els militars espanyols consideraren delictiva i sentenciat per un Consell de Guerra, passà la condemna a Burgos.

Formà part de la Junta del Col·legi d'Advocats de Barcelona que va destituir Primo de Rivera l'any 1924 i que el General Berenguer va reposar l'any 1930, en caure la Dictadura.

Formà part de la representació catalana que anà a San Sebastián a tractar amb els representants dels

partits republicans i socialista espanyols la manera d'actuar conjuntament per enderrocar la Monarquia.

En proclamar-se la República Catalana el 14 d'abril del 1931, fou nomenat Conseller de Comunicacions i Assitència del Govern presidit per Macià, anant-hi com a representant d'Acció Catalana Republicana.

Fou Diputat a les Corts Constituents espanyoles (1931), intervenint en la defensa de l'Estatut plebiscitat pel poble de Catalunya i denunciant l'engany que representava el Pacte de San Sebastián ja que la voluntat catalana no era respectada en el més mínim. Aquesta posició de protesta el portà a donar una sèrie de conferències i a publicar un llibre titulat "El Pacte de San Sebastián", editat dintre la Biblioteca d'Estudis Polítics, Econòmics i Socials que inicià el malaguanyat Manuel G. Alba, mort heroicament el 6 d'octubre del 1934 al Centre de Dependents de Barcelona. Carrasco també va intervenir en un cicle de conferències organitzat per l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, on amb Francesc Maspons i Anglasesell va demostrar que l'Estatut imposat a Catalunya per les Corts espanyoles era contrari a les normes més elementals del Dret públic.

En produir-se l'alçament feixista, Carrasco sortia del país base en un vaixell i fou fet presoner pels franquistes. El processaren pels seus antecedents nacionalistes, condemnant-lo a mort el mes d'agost del 1937 i finalment fou fusellat el dia 9 d'abril del 1938, fent cas omís de la intervenció de diverses personalitats de l'Església catòlica que maldaren per evitar el crim.

Anotacions

ARTICLE PUBLICAT AL "POBLE CATALA" DE MEXIC.

Aquests dies precisament està tractant-se com a qüestió cabdal, la de la llibertat de la India, país que veu arribar a les seves portes les forces japoneses. En el moment d'escriure aquests comentaris sembla que les gestions fetes per Sir Staford Cripps, han fracassat. Cal esperar que quan les columnes nipones entrin en territori indu, el Govern anglès cedeixi. El qu s'ignora es si quan esdevingui aquest fet haurà passat l'hora oportuna perquè els enormes recursos que en homes compta el gran poble indu puguin posar-se en peu al costat de la causa de les democràcies.

Fa unes setmanes, el destacat polític espanyol Sr. Indaleci Prieto, publicà un article en el diari capitalí "Excelsior" sota el títol de "Como estructuraría la paz Mister Clement Atlee". Tot ell estava encaminat a fer uns comentaris i a treure les pertinents conseqüències d'unes manifestacions fetes pel conegut líder laborista anglès, en el sentit de que hauran d'ésser reconeguts d'una manera immediata els drets dels pobles, afegint que l'Imperi Britànic ha de fer el mateix davant les ansies de llibertat expressades reiterablement pel de la India. A tal efecte, diu així el senyor Prieto: "La democracia no debe utilizarse para prolongar viejos imperialismos. El que sufre la India ha de ser suprimido. Debió abolirse antes, cuando menos, al proclamar Mr. Atlee la conveniencia de su abolición. Más parece pecado ingénito de los regímenes democráticos la pereza en el caminar; siempre marchan despacio y por eso se retrasan tanto". Seguidament encara afegeix: "¿Por qué temer el establecimiento de tales libertades? Nace o subsiste el rencor de los liberados cuando logran su liberación por la fuerza y el odio se trueca en amor si la liberación se debe a un acto generoso". Llavors el senyor Prieto per a demostrar la certesa de la seva hipòtesis —que sigui dit de passada ens fem nostra—, retreu dos exemples: el de l'heroic poble filipí que ha resistit durant mesos un exèrcit d'invasió molt superior al seu en nombre i armament, i el cas del país base que esmenta d'aquesta manera: "Sin la concesión del Estatuto Autonómico de Vizcaya, Alava y Guipúzcoa los nacionalistas vascos no se hubieran batido

por la República. Su espíritu conservador y su fé católica les hubiesen empujado hacia Franco. Su sentimiento de libertad y gratitud por la amplia autonomía hidalgamente concedida, les movió, desechando profundos escrúpulos, a juntar su esfuerzo al de los republicanos, socialistas, comunistas y anarquistas".

Es segur que la major part de republicans, demòcrates i liberals espanyols coincideixen amb el senyor Prieto en creure que el govern anglès comet una falla en no resoldre ràpidament el problema indu, reconeixent a aquest poble el dret a governar-se com millor li plagui, dret pel qual de fa anys que lluita. El lamentable pels catalans es que quan aquest problema es trasplantat a Catalunya i a Euzkadi, sigui vist pels polítics espanyols amb la mateixa miopia que la que utilitzen els conservadors anglesos davant el cas del poble indu.

El senyor Prieto diu que la autonomia basca —qualificada per ell d'ampíssima—, va ésser concedida "hidalgamente". Els catalans que sabem els esforços que va costar l'aprobació de l'Estatut de Catalunya, després de múltiples esmenes i de constants regateigs, que deformaren allò que era la voluntat del nostre poble, tenim el convenciment que a no ésser per les circumstàncies de la sublevació militar del 18 de Juliol, per la lluita que ja hi havia entaulada en el mateix territori base i per la absència en el parlament de la República de grans sectors de la opinió espanyola, al poble

d'Euzkadi li esperava idèntica lluita que la que, en el seu dia, hagué de sostenir el de Catalunya. Es un fet incontrovertible que després de sis anys de promulgada la llei estatutària, Catalunya encara no havia aconseguit el traspàs totl dels serveis que li foren conferits.

En quan a la amplitud de les nostres autonomies, cal constatar que qualsevulla de les fórmules federals que regeixen en els Estats Units Mexicans o en els de les terres del Nord d'Amèrica resolen el problema amb major llibertat pels Estats que'ls integren, que no pas les concedides a ambdós pobles hispànics.

Es per això que cal fer comprendre als polítics espanyols que quan el dia 14 d'abril de 1931 Francesc Macià proclamava la República Catalana, tenia, darrera seu, la immensa majoria del poble de Catalunya. Tot el que vingué després, la Generalitat i el seu govern, va ésser, per dir-ho clar, una imposició espanyola. Però dintre el cor de cada català va restar com un ideal immarcesible el dret de Catalunya de regir lliurement els seus destins i és per això que avui els catalans en produir-nos nacionalment com a tals, no fem altre cosa que ésser fidels i sincers amb nosaltres mateixos. I en desitjar amb tot el nostre fervor la comprensió dels polítics espanyols també es comentenem interpretar, en el seu veritable significat, les paraules abans retretes del senyor Prieto: "El odio se trueca en amor si la liberación se debe a un acto generoso".

L'ideal de Macià continua doncs avui present i amb la mateixa força no solsament entre els catalans que tenim la sort de poder expressar lliurement la nostra opinió, sinó també entre els germans nostres que es trobem sota el règim de Franco o be en les terres de França. Que ningú tingui en compte la veu discordant d'alguns

"Un vasco que no tenga conciencia de su historia ni emoción de su genio peculiar no está facultado para hablar como vasco. Es muy libre de elegir otra patria que no sea la suya natural. Pero si la abandona, si la descuida, mal puede hablar bien de ella. Su condición de vasco estaría más robustecida si hablara y sintiera con ese espíritu de libertad, de independencia, de democracia baserritar que caracteriza a toda nuestra raza".
"Euzko Deya", Bs. Aires, Feb. 20, 1942.

Notícies

“CATALUNYA” Grop N. R.— El dia 19 d'abril, va tenir lloc un selecte acte literari patrocinat per nostra entitat d'homenatge a l'eximia poetessa cubana, Emilia Bernal. L'acte va efectuar-se al vespre, a l'espaiosa terrassa del Grop per ésser lloc més propici i còmode als invitats que hi assistiren en gran nombre.

Integraven el programa les següents obres catalanes, traduïdes al castellà per Emilia Bernal.

Lectura del primer acte de la tragèdia en vers de Ventura Gassol, “La Dolorosa”.

“Llàntia encesa” d'Alfons Maseras.

“La Vaca Ciéga” i “Canto Espiritual” de Maragall.

“El Velo de la Melancolía” i “Canto Nuevo”, de Ventura i Gassol.

“La Voluptuosidad de la Muerte”, “Invocación al Viento”, “Canto de la tierra enjuta” i “Canto del Silencio”, de Joaquim Folguera i Durán.

El públic va premiar amb forts

aplaudiments l'obra d'Emilia Bernal.

Durant els dies 2, 3 i 4 de Maig s'efectuarà en nostra Entitat l'Exposició d'obres del nostre conegut artista SHUM.

El dia 2, per la tarda, el doctor Alfred Cabanes, procedent de la República Dominicana, donarà en nostres Salons una conferència, sobre el tema “Catalunya i el seu problema de recuperació estatal”.

HAVANA.— Al “Lyceum” de l'Havana durant els dies del 13 al 23 d'abril, va tenir lloc l'exposició d'obres de SHUM. La premsa n'ha parlat molt elogiosament.

MONTEVIDEU (Uruguay).— La delegació de l'Ass. Protectora de l'Ensenyança Catalana, ha représ les seves tasques segons circular de Febrer d'enguany.

ASUNCION (Paraguay).— En Assemblea General de Socis efectuada el 18 de Gener, pel Centre Català, aquesta Entitat germana, ha elegit la seva directiva que integren: Antoni Ribera, President; Samuel Aguadé, Vice-President; Guillem Sequera, Secretari; Antoni Altimira, Tresorer; Rigobert Toullot i Magí Folch Adserias, Vocals i Modest Serra Salvat, Bibliotecari.

MENDOZA (Argentina).— També el dia 18 de Gener, en Assemblea celebrada pel Centre Català, d'aquella localitat, va renovar-se el Consell Directiu que ha quedat integrat en la següent forma: J. Cucurella-Caulús, President; R. Morgui Mas, Vice-President; J. Cerdá Pallarés, Secretari; C. Pujol Mas, Vice-Secretari; B. Escoda Ortiga, Tresorer; F. Massana Escayol, Comptable; E. Palou Claramunt, Bibliotecari; J. Vendrell, F. Bertrán, J. Vilaplana, Q. Sardá i S. Duch, Vocals.

SACSEJANT

¡NO LA REBREGUES MÉS! —Ens referim a l'“auto-determinació”. Es “xerra” massa per part dels que en tenen un concepte excessivament objectiu de que se'ns hi reconexi el dret. Aquest dret, bons minyons que senti el pes del llast deixat pel “coloniatge” castellà a Catalunya, no ens el ha de concedir ni reconèixer ningú, ni molt menys Espanya. Aquest dret és inherent a la condició de nacionalitat del poble català. L'Auto-determinació neix “auto...màticament” del fet de l'existència de la personalitat nacional.

I aquesta premisa ens autoritza a obrar en conseqüència i de la manera més adientment patriòtica.

¿En Macià, en proclamar la República Catalana el 14 d'abril, va esperar cap previ reconeixement del dret de l'auto-determinació?

Nó, ¿veritat? Doncs, els que esperen el previ reconeixement del dret o el demanen, que... esperin sentats en el banc de la paciència.

UN EXEMPLE DELS BASCS.—

Feu la merced de llegir l'entrefilet que en aquest Butlletí, reproduïx una declaració dels bascs.

Això se'n diu parlar clar. Això és “unitat” i intensitat patriòtica. ¿Voleu creure que en llegir-ho vaig que dar avergonyit... de tots aquells connacionals nostres que encara no han **volgut** aprendre res dels exemples patriòtics que estan oferint els bascs?

¿ES AMNESIA O TOTXERIA?—

Amb veritable pena llegim que un Centre Català d'una República Suramericana, amb motiu de trobar-s'hi de pas en Fernando de los Ríos, “volgué demostrar la gratitud que els catalans sentiem (sic) envers ell per la seva actuació en prò de l'estatut de l'autonomia catalana” i li oferí un vi d'honor.

Després de llegir això, ens quedem en dubte de si fou ell un dels que intervengué en l'assassinat de la República Catalana del 14 d'abril.

polítics i intel·lectuals (catalans. Els primers representen una petita minoria. Els segons son aquell tipus d'intel·lectual que es troben arreu i que per bé que constantment proclamen el seu total apartament de la política, aprofiten qualsevulla oportunitat per a signar tota mena de documents d'aital caràcter, encara que la signatura llur els faci caure en fragants contradiccions.

Com a catalans sabem mirar el futur de la Pàtria amb confiança. Tenim la raó i aquesta sempre acaba per imposar-se. I si bé estimém que la nova estructuració política europea aurà d'ésser feta dintre unes normes de caràcter general, esperem veure Catalunya, amb personalitat pròpia, integrar els Estats Units d'Europa, una unió de pobles llatins o bé com a poble lliure formant part de la Confederació dels diversos que existeixen en les terres d'Ibèria.

Mèxic, 14 d'Abril del 1942.

Josep ANDREU I ABELLÓ.